

in.ihned.cz/zahranici

Jelling

Místo z času Vikingů

Na první pohled to není nic moc. Uprostřed malého dánského městečka Jelling se rozkládá travnatá plocha: z ní vyrůstají dva pahorky a mezi nimi stojí bílý kostelík a hřbitov. A přesto je toto místo natolik významné, že bylo v roce 1994 zařazeno na seznam světového dědictví UNESCO. S trochou nadsázky se dá říci, že právě tady začíná skandinávská historie. Ony kopce jsou lidskýma rukama vytvořené pohřební mohyly. A stejně jako kostelík i ony vypovídají o silné říši Vikingů v době, kdy se dostala na rozcestí s křesťanstvím. Úplně nejceněnější jsou ale runové kameny, které stojí před svatostánkem.

Dva runové kameny

Psalo se 10. století a mocné vikinské království mělo sídlo právě zde, v Jellingu. Na trůně seděl král Gorm Starý a jeho žena Thyra. Menší ze dvou kamenů stojících před vchodem do kostelíka zde vztyčil král kolem roku 940. Nápis v runovém písmu říká: „*Gorm král udělal tento náhrobní pomník pro Tyru, jeho ženu, ozdabu Dánska.*“ Kámen byl objeven před 400 lety. To, že Gorm nazval sama sebe králem, dalo Dánům jednu jistotu: stal se prvním doloženým králem ve vládnoucí linii, jejíž časy trvají dodnes. Ono krátké oznámení je ale pozoruhodné ještě kvůli další informaci. Vůbec poprvé se zde zmiňuje jméno Dánsko.

Druhý runový kámen je větší, nádherně zdobený a neméně důležitý. Runový nápis uvádí: „*Harald král nařídil zhotovit tento náhrobní pomník pro Gorma, svého otce, a Tyru, svou matku, Harald, který dobyl celé Dánsko a Norsko a obrátil Dány na křesťanství.*“ Nejenže tu Gormův následovník Harald Modrozubý vypráví

FOTO: JAN DRAŽAN

o svých úspěších, ale stává se i prvním dánským králem, který se prohlašuje křesťanem. Kámen si vysloužil přízvisko „dánský rodný list“. Na druhé straně se ukrývá další historické překvapení. V zajeití ornamentů tu lze rozeznat ukřižovaného Krista – nejstarší dochované vyobrazení Ježíše v celé Skandinávii. Kámen byl původně pomalovaný a popsán barvami. Jak mohl

vypadat, lze vidět v muzeu Kongernes Jelling.

Dva pohřební pahorky

Dva zelené pohřební pahorky vyrůstají z obou stran kostela. Jde o dvě vůbec největší známé vikinské mohyly. Král Gorm zemřel v zimě na přelomu let 958 a 959. Bylo rozhodnuto, aby byl pohřben v hrobce na vrcholku nízkého pahorku,

který se tu nacházel již od doby bronzové. Tělo bylo uloženo do hrobky ze dřeva a přikryté silnými dubovými kmeny. Poté byl pahorek zakryt žulovým balvanem. A přišla práce pro otroky. Tři roky nosili travnaté drny, aby kopec navýšili a zakryli. Odhaduje se, že sem takto dopravili a umístili kolem jednoho a půl miliónu drnů.

Druhá mohyla je větší, složená pravděpodobně ze dvou miliónů drnů. I ji nechal postavit Harald. Léta se vedly dohady, co se pod ní skrývá. Vysvětlení se však ukázalo prosté: mohyla je prázdná a jediným účelem bylo, aby velký runový kámen vypadal krásně zasazený mezi dvěma travnatými pahorky.

Poblíž úpatí této větší mohyly se nacházejí dva kameny, které byly před tisícem let zřejmě součástí kamenné lodi. Kamenná struktura ve tvaru lodi byla dlouhá 170 m a sloužila zcela určitě jako náhrobek (podobné struktury se našly i jinde). Zatím se ovšem nepodařilo prokázat, kdo zde odpočívá. Nejpravděpodobnější je, že to byl hrob Tyry, ženy Gorma.

Kostel pod kostelem

Mezi pahorky dnes bíle září jellingský kostelík. Až ve druhé polovině 70. let minulého století ovšem vydal své tajemství. Archeologové tehdy pod jeho podlahou objevili hrob a zbytky původního kostela, který zde vznikl ještě za vikinských časů. Záhy se ukázalo, že hrobka patří králi Gormovi, který sem byl přemístěn ze své mohyly. Zajímavé je, že tento prvotní kostel byl mnohem větší než současný. Později vyhořel a stejný osud potkal i jeho dva dřevěné „následovníky“. Od roku 1100 zde ovšem stojí svatostánek stabilně, byť značně upravený. ●

JAN DRAŽAN

jan.drazan@economia.cz

INFORMACE

Jelling leží zhruba deset kilometrů severozápadně od města Vejle, které protíná hlavní severojižní dálnice E45 vedoucí Jutským poloostrovem.

Moderní muzeum naproti areálu UNESCO hostí na 350 m² stálou expozici Kongernes Jelling (Královský Jelling). Tam se dozvíte všechno o historii místa v časech Vikingů i o archeologickém a vědeckém odkrývání

minulosti. Děti si mohou zahrát ve výborně vybaveném dětském koutku na Vikingy. **Otevřeno:** do

konce srpna denně 10 – 17 h, září 10 – 16 kromě pondělí, říjen a listopad 13 – 16 h (kromě pondělí). **Vstupné:** dospělí 40 DKK (asi 160 Kč), senioři a studenti 35 DKK, děti 5 až 15 let 15 DKK.

Tel.: +45 75 87 23 50

www.kongernesjelling.dk